

ProCredit banka je u Novom Sadu, po šesti put, uručila tradicionalno priznanje poljoprivrednicima – „Pro agro lider 2012.“, u konkurenciji malih, srednjih i velikih poljoprivrednih gazdinstava. Ovoga puta, među najuspešnijima nisu oni sa velikim prosečnim prinosima u ratarstvu, povrtarstvu, voćarstvu i vinogradarstvu i u stočarstvu, već poljoprivrednici koji idu novim, savremenijim putevima u agraru – ljudi sa idejom. Njihovi projekti su najbolja preporuka za dobijanje povoljnijih kredita.

Tako je, u kategoriji velikih poljoprivrednih gazdinstava lidersko odličje dobio **Kiroslav Karaklajić** iz sela Brestovika kod Grocke koji, više od tri decenije, uspešno proizvodi breskve, jabuke, višnje i grožđe na 21. hektaru. Svoje proizvode prodaje na pijaci tokom više meseci, jer ima hladnjaču za smeštaj 46 vagona voća. Zahtevi tržišta su toliki da planira izgradnju sistema za navodnjavanje i još jedne hladnjače.

U istoj kategoriji gazdinstava među nagrađenima je bio i **Nebojša Radnić** iz Starog Žednika kod Subotice, jer na 240 hektara postiže vrhunske prinose u proizvodnji pšenice. Njegova specifičnost je u tome što, za razliku od mnogih poljoprivrednika, najveći deo ratarske proizvodnje koristi za tov oko 1.000 grla svinja godišnje, po danskom modelu, koje već pet godina redovno plasira preko zanatske klanice „Monači“. „Džentlmentski sporazum“ podrazumeva da svakog ponedeljka, svom poslovnom partneru isporučuje 30-35 tovljenika, težine 100-120 kilograma. Već u devet sati na njegov račun stiže novac za isporučenu robu po cenama koje su više nego na tržištu. Višegodišnja uspešna saradnja učinila je da su, u skladu sa interesom kupaca mesa i prerađevina, izmenuli rasni sastav svinja. Najpre su u tovu bile grla rase „pijetren“, koja daje visok randman mesa i do 62 odsto, a u poslednje vreme brojnija su grla francuske rase „penerlan“, koja ima nešto manji procenat mesa od oko 58 odsto, ali sa boljom strukturom. Iz ove saradnje iznedrila se i ideja o okupljanju nekoliko zainteresovanih farmera da, zajedno sa klaničarem, rade na stvaranju prerađevina koje mogu biti brend severa Bačke.

Interesantno je i iskustvo **Ištvana Jakše** iz Kelebije, blizu Subotice, koji kao malo gazdinstvo, gaji 40-45 hiljada pilića godišnje i svakih šest nedelja ih iznosi na pijacu. Posao ide dobro pa želi da izgradi još jedan objekat. Tovi i 600 prasadi. A porodična tradicija duga tri i po decenije je proizvodnja belog luka na jednom hektaru.

Pavle Tatić iz Turije, kod Srbobrana je proglašen za lidera u korišćenju obnovljivih izvora energije. Njegov salaš se nalazi toliko daleko do naselja da je neisplativo dovesti struju na klasičan način, preko bandera i trafostanice, čije postavljanje bi morao sam da finansira. A

potrebe su velike, s obzirom da ovaj dvadesetpetogodišnjak namerava da razvija seoski turizam i sportski ribolov na svom malom jezeru gde sada ima 1,5 tona šarana. Izračunao je da mu je isplativije da koristi vetrogenerator, kao i solarne panele na krovu kuće, ukupne snage od devet kilovata na sat, što mu obezbeđuje dovoljno električne energije za pokrivanje svih potreba. Najveća korist je što sada nema potrebe da plaća struju. Planira da narednih godina razvije turističku ponudu na svom salašu i zaposli desetak novih radnika.

Takođe nagrađeni, **Vladimir Lazarov** iz Omoljice kraj Pančeva, smatra da je nevolja što veliki broj poljoprivrednika ulaže u primarnu proizvodnju samo po nekom svom ličnom osećanju i pretpostavci o tome šta će se događati na tržištu. Dosta je nevolja i u odnosima sa prerađivačkom industrijom koja je privatizovana bez učešća seljaka. Nema pouzdanih informacija ni o strateškim opredeljenjima države u dužem vremensko periodu. Ni proizvođači nisu dovoljno organizovani da sebi obezbede prednosti u kupovini reproduktionog materijala, a posebno pri plasmanu svojih roba. Istina, u Omoljici postoji asocijacija ratara, ali je njena efikasnost veoma mala, jer ne postoje odgovarajuća zakonska rešenja za uređenje odnosa u tim zajednicama.

U takvoj situaciji, kako je predložio dr Miladin Ševarlić, profesor Poljoprivrednog faklteta u Zemunu, neophodno je da i bankarski sistem, sa povoljnim kreditima, podrži zadruge i asocijacije poloprivrednika, jer su i najsnažniji naši poljoprivrednici slabi u odnosu na farmere u Evropskoj uniji. Međusobna udaljenost poljoprivrednika u nekoj asocijaciji nije presudna. Bitno je da mogu obezbediti neophodne količine koje zahteva izbirljivo tržište, da je ta roba unificirana i da su članovi prepoznali mogućnosti nabavke neophodnog reproduktionog materijala i zahteve kupaca. Bitno je da poljoprivrednici razmišljaju što ekonomičnije, pa da zajednički kupuju neke veće mašine i da ulaze u više faze prerade svojih proizvoda, kao što to čine farmeri u Evropi. U njihove asocijacije, na ravnopravnoj osnovi, treba da se uključe i prerađivači i prometnici, jer je izvesno da raste profit nakon dorade, lagerovanja, pakovanja i prometa.

Branko Krstin

[Više slika sa dodele priznanja “Pro agro lider 2012.”, možete videti o v d e.](#)